

Bruxelles, 13 mai 2015
(OR. en)

8784/15

RECH 109
COMPET 191
TELECOM 111

NOTĂ

Sursă:	Președinția
Destinatar:	Comitetul Reprezentanților Permanenți / Consiliul
Subiect:	<i>Pregătirea Consiliului (Competitivitate) din 28-29 mai 2015</i> Către o știință europeană deschisă și excelentă - urmarea consultării publice referitoare la Știința 2.0 - Dezbateri de orientare

(1) Introducere

Știința 2.0 – numită și știința deschisă – presupune evoluția permanentă a modului de efectuare a cercetării și de organizare a științei. Aceste transformări ale dinamicii științei și cercetării sunt generate de înmulțirea exponențială a informațiilor și de disponibilitatea tehnologiilor digitale, fiind impulsionate de globalizarea comunității oamenilor de știință, precum și de cererea tot mai presantă din partea societății de a găsi soluții pentru marile provocări ale vremurilor noastre. Toate acestea au un impact atât asupra întregului ciclu, de la demararea cercetării până la publicarea rezultatelor, cât și asupra modului în care respectivul ciclu este organizat.

Sunt afectate institutele active în domeniul științific (spre exemplu, organizațiile de cercetare, consiliile de cercetare, organizațiile care efectuează cercetări științifice, organismele de finanțare), precum și modalitățile de diseminare și de evaluare a cunoștințelor științifice, de exemplu prin apariția unor noi discipline științifice, a unor procedee inovatoare de publicare (printre acestea numărându-se înmulțirea semnificativă a publicațiilor cu acces liber) și a unor transformări ale modului în care sunt evaluate calitatea și impactul cercetării.

În iulie 2014, Comisia a lansat o consultare publică privind „Știința 2.0: știința în tranziție”, însoțită de un document de informare. Consultarea s-a încheiat la 30 septembrie 2014, fiind urmată de patru seminare cu un spectru larg de participanți, organizate pentru a confirma rezultatele. Nota de informare a Comisiei¹, prezentată la reuniunea Consiliului (Competitivitate) din 3 martie 2015, a detaliat principalele rezultate și recomandări de politică formulate în urma consultării.

(2) Știința deschisă, calitatea și impactul științei: principalele rezultate ale consultării publice privind „Știința 2.0: știința în tranziție”

Rezultatele consultării sugerează faptul că sintagma „știința deschisă” ar fi mai potrivită pentru a reflecta realitățile descrise pe parcursul consultării.

Marea majoritate a participanților la consultare consideră că știința deschisă va spori calitatea și impactul științei, astfel încât aceasta să devină:

- *mai fiabilă*, întrucât face posibilă verificarea mai timpurie, mai performantă și mai eficientă a datelor;
- *mai eficientă*, întrucât permite evitarea eforturilor redundante de efectuare a unor cercetări similare în diverse puncte ale globului și face colaborarea accesibilă unui spectru mai larg de contribuitori;
- *mai receptivă* la exigențele societale ale cetățenilor, întrucât știința poate deveni mai transparentă și mai deschisă decât anterior;
- *mai credibilă*, întrucât chestiunile legate de integritatea cercetării pot fi tratate mai eficient într-un mediu deschis și transparent;
- *mai reprezentativă* sub aspectul înglobării unui spectru mai larg de producători de cunoștințe științifice, care să depășească cercurile academice;
- *mai globală*, înlesnind organizarea la nivel internațional a unor cercetări cu obiectiv precis, permițând oamenilor de știință să facă schimb de cunoștințe și de date anterior publicării, științei să progreseze într-un ritm mai alert, iar inovațiilor să devină accesibile mai rapid.

¹ Documentul 6409/15.

Discuția multilaterală organizată de Comisie pe tema „științei în tranziție” a inclus și o dezbatere privind modul de evaluare a impactului rezultatelor cercetărilor științifice, luând totodată în considerare tipurile de impact care trebuie măsurate. Părțile interesate au atras atenția că știința deschisă ar deveni mai receptivă la provocările cu care se confruntă societatea, evidențiind astfel faptul că știința deschisă urmărește să aibă un impact dincolo de contextul excelenței științifice. Din această perspectivă, rezultatele consultării publice indică faptul că părțile interesate consideră necesară punerea la punct a unor modalități alternative de măsurare a impactului rezultatelor cercetării științifice (evaluare altmetrică), spre exemplu luând în considerare recursul la platformele de comunicare socială. Evaluarea altmetrică ar face posibilă măsurarea impactului cercetării în moduri mai variate decât prin recursul la indicatorii bibliometrici tradiționali, care se axează cu precădere pe productivitate (spre exemplu, numărul publicațiilor).

(3) Potențialul științei deschise: considerente legate de politici

Chestiunile aferente științei deschise au fost deja abordate cu ocazia dezbaterii privind valorificarea potențialului digital al Europei prin recursul la o cercetare deschisă, interconectată și bazată pe resurse importante de date din cadrul Consiliului (Competitivitate) din 3 martie 2015, unde s-a constatat o susținere tot mai amplă pentru principiile științei deschise, cum ar fi accesul liber.

În anumite domenii ale științei deschise, în special în ceea ce privește accesul liber la publicațiile științifice și la datele din cercetare, au fost puse în aplicare politici atât la nivelul statelor membre, cât și la nivelul proiectelor ținând de programul Orizont 2020. Alte politici nu sunt deocamdată suficient de dezvoltate (spre exemplu cele referitoare la evaluarea altmetrică).

Noile realități științifice, inclusiv recursul pe scară largă la tehnologiile digitale, conduc deja la o îmbunătățire a schimbului de cunoștințe între sectoare și țări diferite, facilitând cooperarea la distanță, stabilirea de relații și crearea de noi parteneriate. Prin urmare, ar trebui să deblocăm pe deplin potențialul științei deschise pentru a încuraja punerea în aplicare a principiilor Spațiului european de cercetare, pentru a generaliza excelența și pentru a intensifica participarea cercetătorilor la programe și la inițiative europene comune.

A sosit momentul să evaluăm și să facem legătura dintre aceste elemente diferite, precum și să concepem o viziune de politică globală, coerentă și deschisă pentru știința deschisă, în Europa și dincolo de granițele acesteia. Dezvoltarea unui Spațiu european de cercetare tot mai deschis este susținută de dezvoltarea unei piețe unice digitale în care compartimentarea națională nu mai există.

O astfel de viziune coerentă de politici ar putea servi drept bază pentru o eventuală agendă europeană privind știința deschisă. O astfel de agendă ar putea să prevadă impulsivitatea științei deschise prin furnizarea de stimulente și îndepărtarea obstacolelor, spre exemplu făcând apel la: promovarea interoperabilității datelor și acordul asupra unor principii privind integritatea cercetării; instituirea infrastructurilor corespunzătoare pentru cercetare, cum ar fi referențialele științifice și serviciile de tip cloud pentru datele științifice; promovarea științei deschise în cadrul Spațiului european de cercetare prin generalizarea excelenței, încurajarea unei largi participări și crearea condițiilor pentru ca statele membre să coopereze în vederea rezolvării provocărilor cu care se confruntă societatea; promovarea științei deschise în cadrul programului Orizont 2020.

Europa trebuie să fie liderul tendinței mondiale către o știință deschisă și să depună toate eforturile pentru a transforma modul în care se desfășoară cercetarea științifică, astfel încât cetățenii și actorii economici din Europa să poată culege roadele socioeconomice.

Întrebări pentru dezbatere

1. *Susțineți proiectul elaborării unei agende europene privind știința deschisă?*
2. *Care sunt măsurile concrete care ar trebui întreprinse la nivel european și la nivelul statelor membre pentru a ne apropia de atingerea obiectivului unei agende privind știința deschisă? În ce mod poate contribui acest proces la dezvoltarea pe mai departe a Spațiului european de cercetare și la sporirea calității și a impactului științei, precum și la generalizarea excelenței și lărgirea participării?*
3. *Care este modalitatea optimă de a implica părțile interesate (cercetători, studenți, universități, organisme de finanțare, actori economici etc.) în procesul vizând o știință deschisă?*